

СИЛАБУС

освітнього компонента

«Тренінг партнерських взаємин та створення сім'ї»

Ступінь освіти:

фаховий молодший бакалавр

Освітньо-професійна
програма:

Психологія

Галузь знань:

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність:

053 Психологія

Посилання на курс у системі
дистанційного навчання:

<https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1611>

Семестр:
III

Кількість
кредитів:
3

Мова викладання:
державна (українська)

Розклад занять: <https://kpdi.edu.ua/studentu/rozklad-zanyat>

Керівник курсу:

Столяренко Ольга Борисівна,
кандидат психологічних наук, доцент

Контактна
інформація:

тел. +380963403290
e-mail. stolyarenko.ob@gmail.com

Інформація про
консультації (за
потреби):

очна/онлайн (Viber, Google Meet, Zoom) (за потреби)

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни:	формування у здобувачів фахової передвищої освіти навичок роботи з тренінговою групою для розвитку комунікативної компетентності, партнерських взаємин та позитивних сімейних стосунків.
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	
Форма навчання	очна
Статус навчальної дисципліни	Вибірковий освітній компонент

Перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання	Перелік раніше здобутих результатів навчання: <i>Вступ до спеціальності, Соціальна психологія, Основи соціально-психологічного тренінгу, Психологія спілкування та етичні засади діяльності психолога.</i>
Підсумковий (семестровий, річний) контроль	<i>Диференційований залік</i>

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Індекс матриці ОПП	Програмні компетентності та результати навчання
<i>РН 1.</i>	Аналізувати, порівнювати та пояснювати психічні й соціально-психологічні явища.
<i>РН 2.</i>	Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
<i>РН 10.</i>	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
<i>РН 11.</i>	Володіти базовими навиками надання консультативної допомоги різним категоріям клієнтів
<i>РН 12.</i>	Обирати та реалізовувати ефективні методи просвітницької та психопрофілактичної роботи, заходи психологічної допомоги, відповідно до вимог замовника та з урахуванням індивідуальних особливостей особистості.
<i>РН 13.</i>	Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
<i>РН 14.</i>	Ефективно виконувати різні ролі у команді в процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
<i>ІК</i>	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
<i>ЗК 1.</i>	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
<i>ЗК 2.</i>	Розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога
<i>ЗК 3.</i>	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
<i>ЗК 4.</i>	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
<i>ЗК 5.</i>	Здатність бути критичним і самокритичним
<i>ЗК 6.</i>	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
<i>ЗК 9.</i>	Здатність до конструктивного спілкування, працювати в команді, ефективно взаємодіяти з іншими людьми та налагоджувати ефективну міжособистісну комунікацію, поважати різноманітність та мультикультурність.
<i>ЗК 11.</i>	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
<i>СК 1.</i>	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
<i>СК 2.</i>	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
<i>СК 3.</i>	Здатність розуміти індивідуальні-психологічні відмінності особистості та враховувати основні підходи до їх вивчення.

СК 4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
--------------	---

СТРУКТУРА КУРСУ

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
	4			5	Тема 1. Комунікативність, комунікабельність та комунікативна компетентність у партнерських взаєминах	<i>Розуміти:</i> – психологічну сутність комунікації та її роль у розвитку партнерських стосунків; – відмінності між комунікативністю, комунікабельністю та компетентністю; – вплив стилів спілкування на якість взаємин <i>Знати:</i> – основні моделі комунікації; – бар'єри, що перешкоджають ефективному спілкуванню; – характеристики розвиненої комунікативної компетентності. <i>Вміти:</i> – застосовувати базові техніки ефективної комунікації; – виявляти та долати комунікативні бар'єри у взаємодії; – аналізувати власний стиль спілкування.
	4			5	Тема 2. Усвідомлення себе і прийняття власного «я» у партнерських взаєминах	<i>Розуміти:</i> – значення самоусвідомлення для гармонійних стосунків; – роль самооцінки та самоприйняття у поведінці партнера. <i>Знати:</i> – базові підходи до вивчення «Я-концепції»; – фактори, що впливають на формування самооцінки. <i>Вміти:</i> – застосовувати вправи на розвиток саморефлексії; – аналізувати власні емоційні стани та їх вплив на спілкування; – формувати більш прийнятне та стабільне уявлення про себе
	4			5	Тема 3. Спілкування як соціальна перцепція. Розвиток упевненості в собі, уміння керувати своїми емоціями	<i>Розуміти:</i> – механізми соціальної перцепції і міжособового сприйняття; – взаємозв'язок упевненості у собі й поведінки в партнерстві; – вплив емоційних реакцій на комунікацію. <i>Знати:</i> – типові помилки соціального сприйняття (атрибуції, стереотипи);

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
						– методи емоційної саморегуляції; – ключові принципи формування впевненості. <i>Вміти:</i> – аналізувати ситуації міжособового сприйняття; – застосовувати техніки саморегуляції (дихання, усвідомлення, переоцінка); – демонструвати асертивну, впевнену поведінку.
	4			5	Тема 4. Формування емпатійного сприйняття оточуючих та розуміння їх емоційного стану	<i>Розуміти:</i> – роль емпатії у підтримці партнерських відносин; – емоційні потреби іншої людини в комунікації. <i>Знати:</i> – компоненти емпатії (когнітивна, емоційна, поведінкова); – прийоми активного слухання; – невербальні маркери емоцій. <i>Вміти:</i> – застосовувати емпатійні техніки у взаємодії; – розпізнавати емоційний стан партнера; – будувати підтримувальні комунікативні відповіді.
	4			5	Тема 5. Психологічні особливості публічного виступу. Формування ораторських умінь.	<i>Розуміти:</i> – психологічні чинники, що впливають на публічний виступ; – роль невербальних засобів у виразності мовлення. <i>Знати:</i> – структуру ефективного виступу; – техніки подолання хвилювання; – правила формування впевненого голосу та жестів. <i>Вміти:</i> – підготувати та презентувати змістовний виступ; – працювати з голосом, диханням і темпом мовлення; – використовувати невербальну підтримку виступу.
	4			5	Тема 6. Експериментування із способами, прийомами, технологіями комунікації	<i>Розуміти:</i> – можливості різних комунікативних технік; – значення творчого підходу до міжособистісної взаємодії. <i>Знати:</i>

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
						– інноваційні технології спілкування; – тренінгові методи розвитку комунікативних навичок. <i>Вміти:</i> – обирати й комбінувати різні стратегії комунікації; – застосовувати інтерактивні техніки (рольові ігри, мозковий штурм); – аналізувати ефективність використаної комунікативної стратегії.
	4			5	Тема 7. Використання вербальних і невербальних засобів у соціальній комунікації	<i>Розуміти:</i> – взаємодію вербальних і невербальних компонентів; – роль невербального коду у вираженні ставлення. <i>Знати:</i> – види невербальних сигналів (поза, міміка, жест, дистанція); – особливості інтонаційного мовлення; – правила гармонійного поєднання вербального й невербального. <i>Вміти:</i> – аналізувати невербальну поведінку співрозмовника; – керувати власними невербальними проявами; – будувати чіткі, логічні та комфортні вербальні висловлювання
	4			5	Тема 8. Порушення, бар'єри та труднощі спілкування у сімейних взаєминах	<i>Розуміти:</i> – причини виникнення комунікативних бар'єрів у сім'ї; – роль стереотипів, страхів, емоційних травм у порушеннях спілкування. <i>Знати:</i> – види бар'єрів (емоційні, когнітивні, поведінкові); – типові комунікативні помилки у сім'ї; – способи психологічного подолання труднощів. <i>Вміти:</i> – виявляти комунікативні порушення у взаємодії; – підбирати техніки подолання бар'єрів; – формувати безпечне середовище для конструктивної розмови
	4			5	Тема 9. Сімейні конфлікти, шляхи їх попередження та	<i>Розуміти:</i> – природу конфліктів і їх функцію у розвитку

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
					розв'язання	стосунків; – вплив комунікації на ескалацію чи деескалацію конфлікту. <i>Знати:</i> – типи сімейних конфліктів; – моделі поведінки у конфлікті (Томас–Кілмен); – стратегії конструктивного розв'язання суперечок. <i>Вміти:</i> – діагностувати тип конфлікту; – обирати ефективні стратегії поведінки; – застосовувати техніки медіації та компромісу.
	4			5	Тема 10. Уміння спілкуватися – базова здібність психолога. Правила спілкування.	<i>Розуміти:</i> – значення комунікації як професійної навички психолога; – вплив стилю взаємодії на результат роботи з клієнтом і партнером. <i>Знати:</i> – базові правила ефективного спілкування; – моделі активного слухання та зворотного зв'язку; – принципи професійної етики у спілкуванні. <i>Вміти:</i> – застосовувати навички ефективного слухання; – давати коректний, конструктивний фідбек; – будувати професійну комунікацію відповідно до етичних норм.
-	40	-	-	50	Всього 90	

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Нормативна база освітнього процесу доступна за посиланням

<https://kpdi.edu.ua/publicna-informatsiia/polozhennya-yaki-reglamentuyut-diyalnist-institutu>

Дотримання умов доброчесності	Дотримання положень Кодексу академічної доброчесності НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти	Зарахування результатів навчання у неформальній та інформальній освіті здійснюється згідно з Положенням про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у НРЗВО КПДІ, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю): закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю).

	Критерії оцінювання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. 1. Наявність документа про завершення: сертифікат, диплом, грамота або інший документ, що підтверджує успішне проходження. 2. Відповідність змісту отриманих знань та здобутих результатів навчання тематиці курсу: у випадку якщо це курси, вебінари, семінари, круглі столи тощо, їх тематика має відповідати одній або кільком темам, які визначені даною робочою програмою. 3. Система оцінювання. Здобувач отримує: - відмінно (12-10 балів), якщо курс має значний обсяг, містить практичну складову, зміст курсу повністю відповідає програмним результатам навчання. Здобувач, який отримує оцінку «відмінно», демонструє глибокі, системні знання та високий рівень практичних навичок, здобутих у неформальній освіті. Він не просто засвоїв матеріал, а й здатен застосовувати його в реальних умовах, аналізувати та створювати власні рішення; - добре (9-7 балів): якщо зміст збігається з основними положеннями певної теми. Здобувач на цьому рівні володіє основними знаннями та вміннями, які відповідають ключовим положенням певної теми. Уміє застосовувати отримані знання в типових, стандартних ситуаціях. Здатний виконати практичні завдання, що були частиною курсу. Може виконувати аналітичну роботу, але потребує додаткових роз'яснень для вирішення нестандартних проблем; - задовільно (6-4 балів): короткостроковий семінар або тренінг, що дає базове розуміння теми. Здобувач володіє базовим розумінням теми, але його знання є фрагментарними, а навички – обмеженими. Його знання є поверхневими, і він може мати значні труднощі з поясненням взаємозв'язків між різними аспектами теми.
Очікування	Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»», «Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»», «Положення «Про контроль та критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»».
Відвідування занять	Відвідування лекційних, практичних та семінарських занять з дисципліни є обов'язковим для всіх студентів відповідно до розкладу.
Відпрацювання пропусків занять	Студент, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі джерелами інформаційного забезпечення і ліквідує заборгованість під час консультацій. Відпрацювання пропусків занять відбуваються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу».
Допуск до заліку	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» всі студенти, котрі не мають пропусків занять (відпрацювали пропуски занять) допускаються до диференційованого заліку
Підсумкова залікова оцінка з дисципліни	Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів освіти враховує виконання усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою з навчальної дисципліни «Тренінг партнерських взаємин а створення сім'ї». Для поточного оцінювання знань та диференційованого заліку використовується 4-бальна шкала. Деталі щодо підсумкового контролю окреслені у «Положенні про організацію освітнього процесу» та «Положенні про контроль та критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»

ВЕРИФІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
Критерії оцінювання навчальної діяльності студента
Оцінювання за 4-бальною шкалою

Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Диференційований залік
Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	Зараховано з оцінкою «відмінно»
Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	Зараховано з оцінкою «добре»
Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	Зараховано з оцінкою «задовільно»
Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний) з можливістю повторного складання семестрового контролю	незадовільно	не зараховано
Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Оцінювання за 12-бальною шкалою

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати

		інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо- професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Переведення 12-бальної шкали у 4-бальну шкалу

<i>Оцінка за 12-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за 4-бальною шкалою</i>
10-12 балів	відмінно
7-9 балів	добре
4-6 балів	задовільно
0-3 балів	незадовільно

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Нормативно-правова база	1. Етичний кодекс психолога. 2. Лист МОН від 30.11.2020 № 6/1427-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти». 3. Лист ІМЗО від 30.03.2023 № 21/08-494"Про удосконалення роботи фахівців психологічної служби у системі освіти України" 4. Лист ІМЗО від 07.07.2025 № 21/08-586 "Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році» 5. Наказ МОН № 609 від 08 червня 2018 року «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти». 6. Наказ МОН України «Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України»№1/9-477 від 24.07.20019р. 7. Наказ МОН України «Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи освіти» від 19.10.2001р. № 691. 8. Положення про психологічну службу системи освіти України. Наказ МОН України № 509 від 22.05.2018р
Основна література	1. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посіб.. Київ : НАУ, 2016. 248 с. 2. Васильєва О.А. Психологія ділового спілкування : навч.-метод. посіб. Ізмаїл : ІДГУ, 2018. 177 с. 3. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / Гриценко Т.Б. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 344 с. 4. Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 184 с. 5. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін. ; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. Київ : НАДУ, 2019. 128 с. 6. Практикум з психології спілкування. Конспекти лекцій : навч. посіб. «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Ушинського», 2021. 67 с. 7. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с. 8. Федорчук В. М. Соціально-психологічний тренінг «Розвиток комунікативної компетентності викладача» : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2006. 240 с. 9. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання [текст] : навч. посіб. Київ : «Центр учбов. літер.», 2014. 250 с. 10. Федорчук В.М., Федорчук В.В., Комарніцька Л.М. Тренінг комунікативної компетентності. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2021. 176 с.

	11. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підруч. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 224 с.
Додаткова література	1. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посібник. Дрогобич, 2015. 79 с. 2. Курова А.В. Психологія спілкування : навч.-мет. посіб. для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса : Фенікс, 2020. 79 с. 3. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посіб. Київ : Педагогічна думка, 2012. 112 с. 4. Методологія проведення тренінгів : курс лекцій. / укл. Корнієнко І. О., Алмаші С. І. Мукачево : МДУ, 2016. 60 с. 5. Перепелюк Т.Д., Ільченко І.С. Організація і методика соціально-психологічних тренінгів : навч. під. Умань : видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2014. 255 с. 6. Мілютіна К. Л. Теорія і практика психологічного тренінгу : навч. посіб. МАУП, 2004. 192 с. 7. Шевчук О. М. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : навч.посіб. Умань : ПП Жовтий, 2014. 133 с. 8. Білова М.Е. Навчально-методичний посібник зі спецкурсу «Соціально-психологічний тренінг». Одеський національний університет ім. І.Мечникова, 2014. 113 с.
Інтернет-ресурси	23. Електронна бібліотека НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». Режим доступу: https://kpdi.edu.ua/biblioteka/ 24. Кваліфікаційна характеристика професії «психолог». Режим доступу:https://expertizejournal.org.ua/attachments/article/228/%D0%9A%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B329.03.2017.pdf 25. Сторінка курсу «Тренінг партнерських взаємин та створення сім'ї» Режим доступу: https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1611